

ELGESIO, SUSIDŪRUS SU NETEISĖTU ATLYGIU, REKOMENDACIJOS

1. Svarbu žinoti, kaip elgtis, kai siūlomas kyšis Jums atliekant darbo funkcijas. Baudžiamoji atsakomybė gresia tiek už kyšio davimą, tiek už priėmimą. Pirmuoju atveju atsako tas asmuo, kuris duoda kyšį, antruoju – atsako tas asmuo, kuris priima kyšį. Vien pažadas, susitarimas, reikalavimas ar provokavimas duoti kyšį yra baigtas nusikaltimas, nekalbant apie kyšio fizinį perdavimą, t. y. pradėti ikiteisminį tyrimą galima ir asmeniui nepriėmus kyšio fiziškai.

2. Asmuo atleidžiamas nuo baudžiamosios atsakomybės už papirkimą: 1) jeigu kyšio iš jo buvo reikalaujama ar provokuojama duoti kyšį ir jis, pasiūlęs ar pažadėjęs duoti arba davęs kyšį, per įmanomai trumpiausią laiką (bet ne vėliau negu iki jo pripažinimo įtariamuoju) savanoriškai apie tai pranešė teisėsaugos institucijai; 2) jeigu kyšį jis pažadėjo duoti ar davė su teisėsaugos institucijos žinia. Jei nėra pirmos arba antros sąlygos, kyšio davėjas neatleidžiamas nuo baudžiamosios atsakomybės. Tik teismas skiria bausmes, kurių rūšis ir dydis priklauso nuo kyšio vertės.

3. Jeigu Jums atliekant darbo pareigas duodami pinigai, daiktai, dovanų čekiai, maisto produktai, gėrimai ar kitos vertybės, siūlomos nemokamos paslaugos, nuolaidos ir kt., t. y. kyšis, rekomenduojame elgtis vadovaujantis toliau pateikiamomis rekomendacijomis:

3.1. **Išsiaiškinkite asmens ketinimus.** Kyšio perdavimas kartu su pateikiamais dokumentais (pvz., pinigų), jų palikimas darbo patalpose, automobiliuose ir pan. gali parodyti asmens ketinimus, todėl pasistenkite išsiaiškinti, ar asmens veiksmai yra tyčiniai ir skirti Jums papirkti. Visais atvejais įspėkite galimą kyšio davėją apie gresiančią baudžiamąją atsakomybę;

3.2. **Įvertinkite riziką,** nes asmenys, teikdami kyšį kartu su dokumentais darbo funkcijų atlikimo metu ir t. t., siekia paveikti sprendimus, išvengti tikrinimo ar pažeidimų fiksavimo ir kt., todėl turi būti vertinami kaip potencialūs pažeidėjai, o jų dokumentai, objektai turi būti detalai patikrinti ir tinkamai įvertinti;

3.3. **Neprovoquokite duoti kyšį,** nbandykite „padėti apsispręsti“. Draudžiama reikalauti ar provokuoti asmenį duoti kyšį. Elkitės ramiai, savo atsisakymą išreikškite aiškiai ir trumpai, venkite diskusijų. Jei pinigai ar kiti daiktai buvo palikti netyčia, paprašykite juos kuo greičiau pasiimti. Jei asmuo atsisako tai padaryti, žodžiu, raštu, telefonu ar elektroniniu būdu nedelsdami praneškite tiesioginiam vadovui, jam nesant – Įmonės direktoriui, nesant tokios galimybės, būtinai informuokite teisėsaugos įstaigą;

3.4. **Įvykus papirkimo faktui,** žodžiu, raštu, telefonu ar elektroniniu būdu nedelsdami praneškite tiesioginiam vadovui, jam nesant – Įmonės direktoriui, nesant tokios galimybės, būtinai informuokite teisėsaugos įstaigą bendruoju pagalbos tel. 112 arba Specialiųjų tyrimų tarnybą tel. 8 5 266 3333. Užsirašykite tikslus papirkėjo duomenis, įsidėmėkite jo išvaizdą ir aprangą. Kyšio davėją informuokite, kad jis turės palaukti, kol atvyks ikiteisminio tyrimo pareigūnai. Jei kyšio davėjas pasišalino iš įvykio vietos, visą informaciją perduokite atvykusiems pareigūnams;

3.5. **Įsidėmėkite kyšio dalyką** – koks tai daiktas, jei pinigai – kiek ir kokių kupiūrų, koks jų nominalas, kokia valiuta, kiekis, į ką įdėta ar įpakuota (pvz., į maišelį, voką ir pan.), su kokiais dokumentais ar daiktais pateiktas ir kt. Svarbu tai, kada tiksliai ir kur buvo įdėtas / paliktas kyšis (pvz., atneštuose dokumentuose, kabinete po stalu, tarnybiniame automobilyje ant galinės sėdynės ir pan.). Pasistenkite paduotą kyšį laikyti papirkėjui matomoje, bet nepasiekiamoje vietoje;

3.6. **Apsaugokite įvykio vietą**, jeigu pinigai, daiktai buvo palikti ant stalo, įkišti į stalčių ar numesti ant žemės, o papirkėjas pasišalino, palikite juos ten, kur yra, ir nelieskite rankomis, imkitės visų būtinų priemonių įvykio vietai apsaugoti, neleiskite tokioje vietoje kitiems asmenims ką nors liesti;

3.7. **Praneškite visada**, kai Jums atliekant darbo pareigas asmenys teikia ar palieka kyšį. Informuokite tiesioginį vadovą, jam nesant – Įmonės direktorių, kartu dirbančius darbuotojus ir (arba) tiesiogiai teisėsaugos įstaigą;

3.8. **Pasistenkite nustatyti įvykio liudytojus**, kurie galėjo matyti papirkimo ar bandymo papirkti faktą, užsirašykite jų duomenis ir kontaktinius telefonus, esant galimybei paprašykite palaukti, kol atvyks ikiteisminio tyrimo pareigūnai;

3.9. **Surašykite išsamų tarnybinį pranešimą**, kuriame nurodykite tikslų įvykio laiką, vietą, kyšio dalyką (daiktų, pinigų kiekį, valiutą, kupiūras), įvykio liudytojus, aprašykite asmens veiksmus duodant kyšį, jo nurodytus papirkimo motyvus ir priežastis bei kitas reikšmingas aplinkybes;

3.10. **Ikiteisminio tyrimo pareigūnams** atvykus į įvykio vietą, vykdykite jų nurodymus, suteikite kuo daugiau informacijos ir duokite teisingus parodymus apie tai, kas įvyko. Atminkite, kad ikiteisminio tyrimo duomenys yra neskelbtini, nekomentuojami.
